

Απάντηση του Τμήματος Σύγχρονου Πολιτισμού σε επιστολή των εικαστικών φορέων για το χορηγικό πρόγραμμα «Πρόγραμμα Πολιτισμός II» - 25.10.2024

Σε σχέση με την επιστολή που απέστειλαν εικαστικοί φορείς προς το Τμήμα Σύγχρονου Πολιτισμού του Υφυπουργείου Πολιτισμού και κυκλοφόρησε σήμερα στον Τύπο, αναφορικά με την προκήρυξη των Σχεδίων του προγράμματος «ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ II (2021-2025)» για το 2025, το Τμήμα επιθυμεί να διευκρινίσει τα εξής:

Η καλή διάθεση του Τμήματος να ακούσει τις απόψεις των συγκεκριμένων φορέων για ακόμη μία φορά διαφάνηκε ξεκάθαρα με την ταχύτητα με την οποία ανταποκριθήκαμε στο αίτημά τους για συνάντηση. Το Πρόγραμμα «Πολιτισμός II» δεν είναι καινούριο πρόγραμμα, αλλά πρόγραμμα που υλοποιείται εδώ και πολλά χρόνια, με συνεχή ανατροφοδότηση από τους εκατοντάδες φορείς και άλλους δικαιούχους που υποβάλλουν αιτήσεις για χρηματοδότησή τους από τα Σχέδια του. Βασισμένοι σε αυτή την πολυετή ανατροφοδότηση από φορείς και άλλους δικαιούχους από όλους τους τομείς του πολιτισμού το Τμήμα προχώρησε, όπως κάθε χρόνο, σε αλλαγές που βελτιώνουν το Πρόγραμμα. Σε αυτή τη βάση λήφθηκαν υπόψιν σε μεγάλο βαθμό οι γραπτές εισηγήσεις των φορέων, όπως αυτές είχαν κατατεθεί σε προηγούμενες συναντήσεις με το Τμήμα, και επιβεβαιώθηκαν και στην πιο πρόσφατη συνάντησή μας μαζί τους. Θα θέλαμε να επισημάνουμε ότι πολλές από τις εισηγήσεις ικανοποιούνται στα Σχέδια του Προγράμματος «Πολιτισμός II» που έχουν προκηρυχθεί για το 2025, ενώ άλλες από αυτές εξετάζονται με θετικό πρόσημο για εφαρμογή το επόμενο διάστημα, ενώ κάποιες εξετάστηκαν αλλά περιορισμοί που υπαγορεύονται από τους κανονισμούς που διέπουν τη διάθεση κρατικών χορηγιών δεν επιτρέπουν την εισαγωγή τους στο Πρόγραμμα.

Από τα αιτήματά τους, που κατατέθηκαν στο παρελθόν και τώρα ικανοποιούνται, ξεχωρίζουν τα ακόλουθα:

α) «Το Τμήμα Σύγχρονου Πολιτισμού θα πρέπει να εξεύρει τρόπους βελτίωσης των διαδικασιών ανταπόκρισης στις αιτήσεις (εξέταση και γνωστοποίηση αποτελεσμάτων)».

- Προς ικανοποίηση του πιο πάνω αιτήματός, τίθεται από φέτος σε εφαρμογή η διαδικασία ηλεκτρονικής υποβολής και διαχείρισης αιτήσεων μέσω της Πλατφόρμας grants4arts.cy. Για πρώτη φορά, όλες ανεξαιρέτως οι αιτήσεις θα υποβάλλονται μέσω της πλατφόρμας grants4arts.cy, η οποία έχει δημιουργηθεί ειδικά για σκοπούς της ηλεκτρονικής υποβολής αιτήσεων που αφορούν στα προγράμματα και σχέδια χρηματοδότησης που προκηρύσσονται από το Υφυπουργείο.

Με γνώμονα την απλοποίηση των διαδικασιών, η λειτουργία της πλατφόρμας αναμένεται ότι θα διευκολύνει και θα εκσυγχρονίσει τον τρόπο οργάνωσης των εργασιών του Τμήματος σε σχέση με τις αιτήσεις που υποβάλλονται σε αυτό, ενώ

παράλληλα θα καλύψει και ένα διαχρονικό αίτημα που υπήρχε από την πλευρά των αιτητών για μείωση του χρόνου αξιολόγησης των αιτήσεων τους. Με τη λειτουργία της αναμένεται ότι θα υπάρξει ουσιαστική σύντμηση του χρόνου που απαιτείται για την εξέταση των υποβαλλόμενων αιτήσεων, όπως επίσης και έγκαιρη ενημέρωση των αιτητών (εντός Ιανουαρίου).

β) «Η διατήρηση σταθερού περιβάλλοντος χρηματοδότησης (χωρίς τη συχνή αλλαγή των παραμέτρων η οποία παρατηρείται τώρα) εμπεδώνει και εμβαθύνει την αξιοπιστία των οργανισμών».

- Προς ικανοποίηση του πιο πάνω αιτήματός για σταθερό περιβάλλον χρηματοδότησης, προχωρήσαμε στην ενιαία ένταση χρηματοδότησης. Η αλλαγή αυτή αποσκοπεί κατά κύριο λόγο στην εμπέδωση συνθηκών σταθερότητας και στη δημιουργία αισθήματος ασφάλειας σε σχέση με τις προσδοκίες που έχουν οι αιτητές, τόσο αναφορικά με την ένταση της χρηματοδότησης, όσο και αναφορικά με το ανώτατο ποσό με το οποίο μπορούν να χρηματοδοτηθούν οι δραστηριότητές τους.

Καταργούνται οι 3 ξεχωριστές διαβαθμίσεις (70%, 80% και 90%) που ίσχυαν προηγουμένως σε σχέση με την ένταση της χρηματοδότησης, όπως επίσης και τα ξεχωριστά, ανά κατηγορία κατάταξης καθορισμένα ανώτατα ποσά χρηματοδότησης. Παράλληλα, διατηρείται ως ανώτατο ποσό χρηματοδότησης το ποσό το οποίο καταβαλλόταν στην κατηγορία για την οποία η ένταση χρηματοδότησης ανερχόταν στο 90%.

Με την αλλαγή αυτή, το μέγιστο ποσό χρηματοδότησης που μπορεί να παραχωρηθεί σε ομάδες φυσικών προσώπων για υλοποίηση των δραστηριοτήτων τους ανέρχεται στο 80% των επιλέξιμων δαπανών, ενώ για τους φορείς (στους οποίους παραχωρείται ένα επιπλέον ποσό που αναλογεί στο 5% των επιλέξιμων τους δαπανών και αφορά στις υπερκεφαλικές τους δαπάνες) η κάλυψη ανέρχεται στο 85%.

Να σημειωθεί ότι κατά το τρέχον έτος 30 από τους 36 φορείς που χορηγήθηκαν από το Σχέδιο για τα Εικαστικά του Προγράμματος «Πολιτισμός II» έλαβαν το 80%, χωρίς κανένας φορέας ή ομάδα να απορρίψει την χρηματοδότηση.

Να σημειωθεί, επίσης, ότι οι αιτητές για τα Εικαστικά του Προγράμματος «Πολιτισμός II» έχουν το τρίτο υψηλότερο ποσοστό επιτυχίας στο σύνολο του Προγράμματος, που φτάνει το 70%.

γ) «Αύξηση προκαταβολής στο 80% της εγκεκριμένης χρηματοδότησης».

- Ως αποτέλεσμα του αιτήματός, αυξάνεται οριζόντια στο Πρόγραμμα Πολιτισμός II το ποσό της πρώτης δόσης. Με στόχο την περαιτέρω διευκόλυνση των αιτητών, αυξάνεται το ποσό της πρώτης δόσης που θα τους καταβάλλεται. Αντί η χρηματοδότηση να τους παραχωρείται σε

ποσοστό 75%-25% (πρώτη δόση και δεύτερη δόση, αντίστοιχα), θα τους παραχωρείται σε ποσοστό 80%-20%.

δ) «Η τελική χρηματοδότηση, όπως θα υπολογίζεται με βάση τις επιλέξιμες δαπάνες, θα πρέπει να προσαυξάνεται κατά ένα ποσοστό που θα καθοριστεί, για να καλύπτει τα γενικά έξοδα (overheads) τα οποία συνοδεύουν την υλοποίηση μιας δραστηριότητας».

- Σημειώνεται ότι αυτό εφαρμόζεται ήδη από το 2023 και αναλογεί στο 5% των επιλέξιμων δαπανών της δραστηριότητας.

ε) «Μελέτη και επεξεργασία νομοθεσίας για φοροαπαλλαγές στον χώρο του Πολιτισμού».

- Ως αποτέλεσμα του αιτήματός αυτού, προωθούμε την υιοθέτηση φορολογικών κινήτρων και έχουμε υποβάλει συγκεκριμένες εισηγήσεις, μεταξύ άλλων, και την ένταξη πρόνοιας στο Άρθρο 9 Εκπιπτόμενες δαπάνες του περί Φορολογίας του Εισοδήματος Νόμο του 2022 (118(I)/2002)) στο Υπουργείο Οικονομικών και στο Κέντρο Οικονομικών Ερευνών του Πανεπιστημίου Κύπρου, που ανέλαβε την υλοποίηση της σύμβασης για τον Ολοκληρωμένο Φορολογικό Μετασχηματισμό.

στ) «Οι πολιτιστικοί φορείς θεωρούν ότι θα πρέπει να αλλάξει ο αναδρομικός χαρακτήρας του Σχεδίου για τις Λειτουργικές Δαπάνες, εξαιτίας του οποίου οι φορείς μπορούν, πρακτικά, να διεκδικήσουν επιχορήγηση των λειτουργικών δαπανών ενός έτους εντός της χρονιάς που έπεται».

- Ο αναδρομικός χαρακτήρας του Σχεδίου Λειτουργικών Δαπανών καταργήθηκε από το 2023.

ζ) «Θα πρέπει να διερευνηθεί εάν οι χρηματοδοτήσεις προς τους πολιτιστικούς οργανισμούς υπάγονται στο καθεστώς των Ενισχύσεων Ήσσονος Σημασίας (De Minimis) και, κατ' επέκταση, στους περιορισμούς τους οποίους αυτό επιβάλλει».

- Το θέμα διερευνήθηκε και επιβεβαιώθηκε ότι δεν υπάγονται στο καθεστώς των Ενισχύσεων Ήσσονος Σημασίας (De Minimis) και τους περιορισμούς του οι φορείς και οι ομάδες των εικαστικών.

Περαιτέρω, ανάμεσα στα αιτήματά που έχουν θέσει, εξετάζονται θετικά για το μέλλον τα ακόλουθα, για τα οποία είμαστε στη διάθεσή τους για συζήτηση σε ένα ευρύτερο πλαίσιο, σε συνεννόηση με τον Τομέα Εικαστικών του Τμήματος:

1. «Οι πρόνοιες των Σχεδίων θα πρέπει να διαμορφωθούν με τέτοιο τρόπο ώστε να καλύπτουν –πέρα από μεμονωμένα, ετήσια, projects– και μεσοπρόθεσμου χρονικού ορίζοντα (3 έως 5 ετών) δράσεις και προγράμματα που δίδουν έμφαση στη διεξαγωγή έρευνας».
2. «Ομοίως, θα πρέπει να διευρυνθούν οι ενδεικτικές κατηγορίες δραστηριοτήτων, τις οποίες μπορούν να υλοποιούν οι φορείς, επιτρέποντας τη σύμπληξη συνεργειών

μεταξύ φορέων και λειτουργώντας πολλαπλασιαστικά ως προς το παραγόμενο αποτέλεσμα».

3. «Υφίσταται ανάγκη ενσωμάτωσης των νέων πρακτικών παραγωγής τέχνης στους ήδη καθιερωμένους τύπους δραστηριοτήτων».

4. «Ζητήματα επιχορήγησης της λειτουργίας υποδομών να εξεταστούν στο πλαίσιο του εξειδικευμένου Σχεδίου για κάλυψη λειτουργικών δαπανών».

Πρέπει να σημειωθεί ότι είμαστε επίσης στη διάθεσή τους για να τεθεί πρόνοια για συνέργειες στα εικαστικά, στη λογική του Σχεδίου Θυμέλη για το θέατρο.

Από τα αιτήματα των εικαστικών φορέων δεν μπορεί να γίνουν αποδεκτά τα εξής:

α) **«Θα πρέπει να επιτρέπεται στους πολιτιστικούς φορείς να διατηρούν πλεονάσματα, δεδομένου ότι είναι μη κερδοσκοπικοί οργανισμοί και, εξ ορισμού, δεν διανέμουν κέρδη στα μέλη τους».**

- Συζητήθηκε εκτενώς το θέμα με το Γενικό Λογιστήριο, το οποίο εξέφρασε τη διαφωνία του, καθώς αντίκειται σε πρόνοιες του Νόμου 38(1)/2024 - Ο Περί της Λογιστικής και Δημοσιονομικής Διαχείρισης και Χρηματοοικονομικού Ελέγχου της Δημοκρατίας Νόμος.

β) **«Στο πλαίσιο των χρηματοδοτικών Σχεδίων που εφαρμόζει το Τμήμα Σύγχρονου Πολιτισμού, ο αποδοτέος οικονομικός απολογισμός –από το ύψος του οποίου συναρτάται η τελική επιχορήγηση των φορέων– θα πρέπει να περιορίζεται στο ύψος της εγκριθείσας χρηματοδότησης».**

- Με την εισήγηση αυτή ζητείται ουσιαστικά η χρηματοδότηση του 100% των επιλέξιμων τελικών δαπανών της δραστηριότητας, πράγμα το οποίο ακυρώνει την αρχή της ανταγωνιστικότητας, δηλαδή της βασικής πρόνοιας του Προγράμματος, η οποία προβλέπει για χρηματοδότηση δραστηριοτήτων με ποσά, η ένταση και το σύνολο των οποίων αποτελεί συνάρτηση του προϋπολογισμού των επιλέξιμων δαπανών τους και της ποιοτικής τους αξιολόγησης.

Πρέπει να υπογραμμιστεί μια ακόμη θετική αλλαγή στο Πρόγραμμα «Πολιτισμός II» που εισάγεται φέτος για πρώτη φορά και είναι η θέσπιση διαδικασίας υποβολής ένστασης. **Παρέχεται πλέον η δυνατότητα σε αιτητές των οποίων οι αιτήσεις έχουν απορριφθεί να υποβάλουν ένσταση.** Η ένσταση πρέπει να υποβάλλεται εντός διαστήματος 15 ημερών από την ημερομηνία κατά την οποία θα γίνεται ενημέρωση για το αποτέλεσμα της εξέτασης της αίτησης. Οι ενστάσεις θα εξετάζονται από ανεξάρτητη τριμελή επιτροπή. Πρόκειται για ένα πάγιο αίτημα των αιτητών που ικανοποιείται με θεσμικό τρόπο.

Το 2025 είναι το τελευταίο έτος εφαρμογής του συγκεκριμένου Προγράμματος, εφόσον βρισκόμαστε στη διαδικασία ετοιμασίας του νέου προγράμματος στο πλαίσιο της υλοποίησης του Στρατηγικού Σχεδιασμού του Τμήματος Σύγχρονου Πολιτισμού.

Το Υφυπουργείο έχει προχωρήσει στις πιο πάνω αλλαγές και τροποποιήσεις του Προγράμματος στο πλαίσιο της προσπάθειάς του για διαρκή βελτίωση και αναβάθμισή του και σε συνεχή ανταλλαγή απόψεων με το σύνολο του πολιτιστικού οικοσυστήματος στην Κύπρο.

Τέλος, βάσει της νέας στρατηγικής του Τμήματος Σύγχρονου Πολιτισμού, η μελλοντική εξέλιξη των χρηματοδοτικών προγραμμάτων θα ακολουθεί μια από κάτω προς τα πάνω – «bottom up approach» η οποία θα βασίζεται στην πηγή τροφοδότηση και ανατροφοδότηση μέσα από πραγματικά δεδομένα (data-driven). Από αυτή τη σταθερή επιδίωξη του Τμήματος εκκινεί το Πρόγραμμα Ερευνών Άτλας, το οποίο ασχολείται με τη συστηματική και μεθοδική χαρτογράφηση των αναγκών όλων των συμμετεχόντων στην πολιτιστική ζωή μας Κύπρου, δηλαδή του κοινού, των επαγγελματιών του πολιτισμού και άλλων ενδιαφερόμενων μερών. Η εφαρμογή του Προγράμματος Άτλας ξεκίνησε τον Σεπτέμβριο/Οκτώβριο 2024 με προοπτική τη συνεχή παρακολούθηση και αναπροσαρμογή, βάσει των αναγκών για τη βελτίωση μας πολιτιστικής ζωής.

Το Πρόγραμμα Ερευνών Άτλας χαρτογραφεί συστηματικά μας απόψεις, μας δυσκολίες, τα κίνητρα, τον βαθμό ικανοποίησης και μας προσδοκίες των επαγγελματιών του πολιτισμού και του κοινού. Το Τμήμα κρίνει ότι οι ανάγκες του κοινού και των επαγγελματιών χρειάζεται να ακουστούν, να καταγραφούν και να ληφθούν υπόψη, καθώς μας να προσδιοριστούν οι συγκλίσεις των αναγκών των επαγγελματιών με μας ανάγκες του κοινού ή να διερευνηθεί η δυνατότητα αντιστοίχισής μας.

Σημειώνεται ότι το Πρόγραμμα αποτελείται από δύο μέρη, τα οποία λειτουργούν συμπληρωματικά μεταξύ μας: το πρώτο αφορά σε ποιοτική έρευνα υπό τη μορφή Ομάδων Εστίασης (Focus Groups) που απευθύνονται σε επαγγελματίες του πολιτισμού, ενώ το δεύτερο μέρος αφορά σε ποσοτική έρευνα με ερωτηματολόγια, τα οποία απευθύνονται στο κοινό και μας επαγγελματίες του πολιτισμού. Το σχεδιασμένο μέρος μας ποσοτικής έρευνας προγραμματίζεται να ολοκληρωθεί εντός του έτους 2024 με προοπτική επανάληψης και συνέχισής του, ενώ η ποιοτική έρευνα θα έχει μεγαλύτερη διάρκεια, καθώς θα προχωρά ανά τομέα ενδιαφέροντος. Σε πρώτη φάση, εντός Νοεμβρίου, θα πραγματοποιηθούν συναντήσεις/συνεντεύξεις με Ομάδες Εστίασης/Focus Groups που αφορούν μας επαγγελματίες του Θεάτρου και θα ακολουθήσουν με σειρά όλοι οι υπόλοιποι κλάδοι.

Συνεπώς, η συμμετοχή των εικαστικών φορέων μας εν λόγω έρευνες θα είναι καθοριστικής σημασίας για το έργο μας και γι αυτό θα επιθυμούσαμε τη στενή συνεργασία μαζί μας. Είμαστε στη διάθεσή μας για μια εκ νέου συνάντηση το συντομότερο ώστε να ενώσουμε μας δυνάμεις μας για το καλύτερο δυνατό αποτέλεσμα για τον χώρο των εικαστικών και τον ευρύτερο χώρο του πολιτισμού στην Κύπρο.
